

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Наименование на специалността: Протетична дентална медицина

1.2 Продължителност на обучението: 3 (три) години на пълен работен ден

1.3 Изисквано базово образование за допускане до обучение по специалност Протетична дентална медицина: завършено висше образование на образователно-квалификационна степен “магистър” по дентална медицина

1.4 Общи положения:

Обучението за придобиване на специалност протетична дентална медицина е следдипломно обучение за лекари по дентална медицина и се провежда в обучаващите институции по чл. 7 от Наредба № 34 от 29 декември 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването

2. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

С обучението по тази специалност се цели създаването на високо квалифицирани, знаещи и можещи специалисти по протетична дентална медицина.

3. ДЕФИНИЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА, КОМПЕТЕНЦИИ И УМЕНИЯ

Със званието ”специалист по протетична дентална медицина” се удостояват лица с образователно-квалификационна степен „магистър” по дентална медицина, изпълнили изискванията за специализация и доказали пред държавна изпитна комисия, че напълно са овладели съвременните постижения на протетичната дентална медицина и непосредствено свързаните с нея общомедицински и специални дисциплини.

4. ОБУЧЕНИЕ

А.Цел на програмата.

1. Да систематизира държавните изисквания, които специализирацията кандидат трябва да знае теоретически и практически на съвременно ниво, за да се изгради като висококвалифициран лекар по дентална медицина, специалист-протезист, който може да работи самостоятелно и на най-високо

ниво специализирана протетична дентална медицина в кабинет, център или катедра.

2. Да подпомогне ръководителя на Катедра, център или кабинет по протетична дентална медицина, които съгласно разпоредбите на МЗ провеждат подготовка на специализанти.

3. Да информира членовете на държавните изпитни комисии за включения в учебните програми материал.

Б. Задачи на програмата

1. Да осигури планова, системна и последователна подготовка на специализантите в базите, акредитирани за специализация.

2. Да осигури оптимални по обем и съдържание знания по дисциплините имащи непосредствено отношение към протетичната дентална медицина.

4.1. ТЕМАТИЧНА ЧАСТ

А. Обща част

а/ Общомедицински аспекти на протетичната дентална медицина

1. Анатомичен строеж и функционална структура на дъвкателния апарат и лицево-челюстната област.

1.1. Анатомия и функционална структура на костите на дъвкателния апарат и лицево-челюстната област

1.2. Мускули на ЛЧО и дъвкателния апарат

1.3. Съдова система и инервация

1.4. Пародонт – възникване, развитие и основни функции. Изясняване съдържанието на понятието от анатоמו-функционална гледна точка.

1.5. Темпоромандибуларна става – анатомия, хистология, функционална структура.

1.6. Устна кухина – език, лигавица, жлези.

2. Основни въпроси от физиологията и патофизиологията.

2.1. Обучението на школата на И.П.Павлов за ролята на централната нервна система. Възбуждане и задържане. Парабиоза.

2.2. Учението на Селие за стреса – основни положения

2.3. Специални и рискови фактори

2.4. Кортиковисцерални взаимоотношения – основни положения. Физиологическа характеристика на рецепторите в организма – сенсибилизация и адаптация. Адаптацията като цялостен физиологичен акт. Механизми на адаптацията при протетично лечение.

2.5. Физиология на болката. Проблемът за болката в стоматологията.

2.5.1. Биологично значение на болката.

2.5.2. Методи и средства за борба с болката в зависимост от възрастта, пола и здравословното състояние и нервната система

2.6. Етиологични фактори – роля, значение и механизми

2.7. Възпаление – характеристика. Възпалението като защитна реакция.

2.8. Физиология на дъвкателния акт – откъсване, раздробяване, и стриване на храната, механично и химично обработване, гълтане. Физиологичен покой.

2.9. Видове рефлекси

3. Микрофлора в устната празнина при нормално и патологично състояние.

4. Общи заболявания с прояви в устната празнина – кратка етиология,

патогенеза, клинични прояви в устата и ЛЧО, патологична анатомия.

4.1. Остри и хронични инфекциозни болести.

4.1.1. Вирусен епидемичен хепатит

4.1.2. Морбили

4.1.3. Херпес Зостер

4.1.4. Скарлатина

4.1.5. Сифилис

4.1.6. СПИН

4.2. Болест на храносмилателната система

4.2.1. Остри и хронични гингивити и стоматити

4.2.2. Заболявания на слюнчените жлези

4.3. Ендокринни заболявания – захарен диабет, акромегалия, микседем

4.4. Ревматизъм и ревматоидни артрити

4.5. Заболявания на околоносните кухини

5. Алергични заболявания

5.1. Алергени – видове

5.2. Остри алергични реакции – диагностика, профилактика, лечение

б/ Основни въпроси на другите стоматологични дисциплини, свързани с протетичната теория и практика

1. Методи на изследване

1.1. Същност и значение на изследването в стоматологията.

1.2. Клинични методи на изследване – анамнеза, оглед, преглед, палпация, перкусия и др.

1.3. Параклинични методи на изследване.

1.3.1. Изследване на кръвта, слюнката и екскременти

1.3.2. Изследване на мускулната и дъвкателната сила – гнатодинамометрия

1.3.3. Изследване на дъвкателната ефективност по Христензен, Гелман, Рубинов, Евтимов, Стайков/

1.3.4. Фонография и палатограма

1.3.5. Пародонтограма

1.3.6. Изследване за патогалванизъм

1.3.7. Изследване за алергични прояви

1.4. Рентгенографията като помощен диагностичен метод

1.4.1. Нормална рентгенова анатомия на зъбите и челюстите

1.4.2. Рентгенов образ при травматични промени на зъбите и челюстите

1.4.3. Рентгеново изследване като метод за контрол при окачествяване на микропротези, obturации, коренови пълнежи, коронки, шини

1.4.4. Рентгенова диагноза при заболявания на темпоромандибуларната става – възпалителни, дегенеративни, анкилози, луксации

1.4.5. Ортопантомограми

1.4.6. Други съвременни средства за образна диагностика

1.5. Диагноза и диференциална диагноза в протетичната дентална медицина

1.6. Показания и противопоказания за протетично лечение

1.7. План на лечение, прогноза, епикриза

1.8. Проблеми на хигиената и хранителния режим от гледна точка на протетичната дентална медицина

2. Обезболяване в денталната медицина

2.1. Показания и противопоказания

2.2. Обезболяване в зависимост от типа висша нервна дейност, възрастта, здравословно състояние, характера на лечение и пр.

2.3. Методи за местно и общо обезболяване. Наркоза

2.4. Усложнения при обезболяването и борбата с тях

2.5. Същност и значение на психопрофилактиката в дентална медицина

2.6. Ятрогенията в дентална медицина

3. Материали, които се използват в клиничната и лабораторна дейност на протетичната дентална медицина.

3.1. Видове, характерни свойства в зависимост от предназначението, методи на използване, съхранение, лагеруване и престой в устната среда.

3.2. Начини на дезинфекция и стерилизация в зависимост от химическите и физическите им качества

4. Инструменти, апарати, машини, прибори и др., които се използват в клиничната и лабораторна практика на протетичната дентална медицина - видове, правила за експлоатация, дезинфекция и стерилизация.

Б. Специална част

а/ Специални протетични аспекти на развитието, анатомията, физиологията и патологията на дъвкателния апарат в ЛЧО

1. Анатоомофизиологични и функционални особености, патология на ЛЧО и дъвкателния апарат.

1.1. Съдържание и характеристика на понятието ЛЧО, и на дъвкателния апарат.

1.2. Фило- и онтогенеза на ЛЧО и дъвкателния апарат.

1.3. Ролята и значението на функцията за развитието, Физиологията и патологията на дъвкателния апарат и ЛЧО

1.4. Зъби-ембриология, микроскопска структура и химически състав. Общо описание на зъбите, характерни белези на млечните и постоянни зъби. Зъбни формули.

1.5. Развитие и поникване на зъбите. Оформяне на съзъбието. Характерни особености на временното, смесеното и постоянното съзъбие.

1.6. Захапки – видове, характеристика

1.7. Характерни антропо-морфологични белези на лицето и дъвкателния апарат. Биоконстанти

1.8. Основни въпроси и съвременни схващания в оклузодонтията. Зъбно-челюстна артикулация, оклузия и релация. Видове централни съотношения на долната челюст.

1.9. Гнатология. Взаимозависимости между темпоромандибуларна става, положението на зъбите и дъвкателните мускули. Видове основни движения на долната челюст. Екстраорално и интраорално графично регистриране и пренасянето им в артикулатор.

1.10. Биомеханика на дъвкателния апарат – долната челюст, като лост, сили и фактори, които определят техните стойности. Разпределението на силите – пародонтално мускулен и гингивално мускулен рефлекс.

1.11. Апарати за регистриране на местоположението и възпроизвеждане движенията на долната челюст – лицева дъга, оклудатори и артикулатори. Видове, конструкционни принципи, възможности, показания и правила за употреба

1.12. Силови ефекти – оклузално и пародонтално налягане. Постановка за функционално-механичното равновесие на пародонта /Балабанов/

1.13. Функционално-морфологични усложнения след нарушаване целостта на зъбните редици

1.14. Функционална патология на дъвкателния апарат – същност, механизми, терминология

1.15. Функционално-морфологични изменения в дъвкателния апарат и ЛЧО след пълно обеззъбяване

б/ Клиника и лабораторна технология на протетичното лечение

Тъй като по въпросите на клиниката и лабораторната технология при протетичното лечение има богата наша литература, въпросите са развити схематично

1. Протетично лечение на деструкцията на зъбната коронка /ДЗК/

1.1. Частични коронки и фасети.

1.2. Цели обвивни коронки

1.3. Вътрекоронкови щифтови конструкции и щифтови изграждания.

ЗАБЕЛЕЖКА: Разглеждането на всяка отделна конструкция става във връзка с конкретен клиничен случай. Препоръчва се спазването на следната последователност:

Анализ на данните, получени от приложените методи на изследване, принципна и конкретна обосновка на избраната конструкция – профилактична, функционална, естетична и технологична характеристика.

Системен ход на клиничните и лабораторни етапи:

КЛИНИЧЕН – подход на лекаря за избор, планиране и конструиране във връзка с общата и локална реактивност на организма и протезното поле; план на лечение; подготовка на болния, обезболяване, препариране – видове, правила, инструменти. Предпазване на изпилените зъби и предварително протезиране.

Отпечатъчни материали и методи – видове, техника. Ажустиране – важни моменти, циментиране, качествени показатели – оценка.

ЛАБОРАТОРИЯ – съпоставяне на отпечатъците, изготвяне на моделите – видове, методи. Използване на оклудатори, артикулатори, последователност на етапите – методи, материали, лабораторни грешки при различните методи.

2. Протетично лечение на частичното обеззъбяване с мостови протези.

2.1. Елементи на мостовата протеза

2.2. Видове крепители – класификация

2.3. Основни конструкционни принципи – методи за пренастройване на силите до нормални стойности за извеждане на пародонта от състоянието на функционална недостатъчност.

2.4. Клинични и лабораторни методи за мостово протезиране – Показания

2.5. Предварителни конструкции – характеристика, предимства

ЗАБЕЛЕЖКА: Разглеждането става с конкретен клиничен случай. Препоръчва се спазването на гореспоменатата последователност.

3. Протетично лечение на частичното обеззъбяване с частични протези.

3.1. Класификация на частичното обеззъбяване.

3.2. Класификация на протезните конструкции – функционално-морфологична характеристика, предимства и недостатъци, показания и възможности.

3.3. Видове частични протези и показания

3.3.1. Частични протези с цяла плака

3.3.2. Частични протези с редуцирана плака /с огънати куки, с пластмасови куки, с пелоти и без куки/

3.3.3. Моделно лети скелетирани частични протези

3.3.4. Частични протези с механични стави

3.3.5. Частични протези с траверси

3.3.5. Частични протези с телескопно задържане /телескоп коронки, на зъбни протези, комбинирани с фрез-техника.

3.3.6. Частични протези с комбинирани средства за задържане

3.4. Имедиатни протези

ЗАБЕЛЕЖКА: При разглеждане на всеки конкретен случай, на конструкционните принципи и лечебния план се спазва описаната вече последователност за клиничните и лабораторни етапи по форма и съдържание.

4. Протетично лечение след цялостно обеззъбяване.

4.1. Цел, задачи и проблеми на протезирането на обеззъбения дъвкателен апарат - лице, стави, мускули, лигавица, протезно поле.

4.2. Основни принципи и фактори от които зависи задържането и стабилизирането на целите протези – средства и методи за осъществяване

4.3. Отпечатъчни материали и отпечатъчни методи – видове, показания

4.4. Индивидуални лъжици – видове, методи на изработване, методи на ажустиране, качествени показатели.

4.5. Определяне на челюстната релация – теория и практика.

4.6. Модели – видове, методи на изработване

4.7. Включване на моделите в апарата за нареждане на изкуствени зъби

4.8. Видове изкуствени зъби - показания и избор

4.9. Видове нареждане на изкуствените зъби – показания

4.10. Клинично изпробване на наредените зъби – методика, откриване на грешките, правила за отстраняването им.

4.11. Лабораторна технология на изработването на протезите - инструменти, материали, методи. Оформяне на протезните повърхности.

4.12. Ажустиране и предаване на протезите – методика, откриване и корекция на грешките, наставления към болните. Процес на адаптация

4.13. Ребазиране и поправки – показания, видове, методи

4.14. Усложнения след протезиране с цели протези – видове, причини и методи за отстраняване

ЗАБЕЛЕЖКА: При разглеждане на лечението след пълно обеззъбяване се изхожда от конкретен болен. Описаните заглавия имат за цел да посочат необходимия минимум от знания и осигуряват последователност на изложението с цел да се получи творческо лечение на конкретния случай.

5. Основни въпроси на зъбопротезната имплантология

5.1. Показания, противопоказания, прогноза

5.2. Материали, използвани в имплантологията

5.3. Видове зъбопротезни импланти

5.4. Методи на имплантиране

6. Протетично лечение на травмата от оклузия на зъбите, пародонта, челюстните стави и дъвкателните мускули.

- 6.1. Обосновка на лечението в рамките на комплексния метод
- 6.2. Основни данни от специалните протетични методи на изследване
- 6.3. Видове, методи и средства за лечение
 - 6.3.1. Селективно изпиляване – обосновка, методи, показания
 - 6.3.2. Временно шиниране – обосновка, показания, методи, средства
 - 6.3.3. Постоянно шиниране
 - 6.3.4. Неснемаемо шиниране. Системен ход на клиничните и лабораторни етапи.
 - 6.3.5. Снемаемо шиниране – обосновка, показания, средства и методи. Системен ход на клиничните и лабораторни етапи.

7. Протетично лечение на оклузалното зъбно изтриване и понижената височина на оклузия

- 7.1. Етиология и патогенеза на зъбната атриция, абразия и ерозия
- 7.2. Диагноза и клинична картина, лечение и терминологични особености.
- 7.3. Системен ход на различните методи на лечение

8. Протезиране в детска възраст.

- 8.1. Основни принципи и особености на протезирането в детска възраст
- 8.2. Видове протезни конструкции в различните детски възрастови граници

9. Лицево-челюстно протезиране

- 9.1. Комплексно лечение и специално протетично лечение на заболяванията на темпоро-мандибуларната става
- 9.2. Хирургично-протетично лечение на челюстните фрактури
- 9.3. Хирургично-протетично лечение на небцевите дефекти
- 9.4. Хирургично-протетично лечение и самостоятелно протетично лечение при и след хирургична интервенция в лицево-челюстната област

4.2. УЧЕБЕН ПЛАН

№	Раздели на изучавания материал	Срок на обучение
А. Обща част		
1.	Общомедицински аспекти на протетичната дентална медицина	6 месеца
2.	Основни въпроси на другите дентални дисциплини, свързани с протетичната дентална медицина	
2.1.	Методи на изследване	3 месеца
2.4.	Обезболяване в денталната медицина	1 месец
2.5.	Дентални материали и апарати	1 месец
Б. Специална част		
1.	Специфични протетични аспекти на развитието, анатомия, физиология и патология на дъвкателния апарат	4 месеца
2.	Клиника и лабораторна технология на протетичното лечение. Работа с лицева дъга и артикулатор с индивидуални стойности.	
2.1.	Подготовка за протетично лечение	1 месец
2.2.	Неподвижно протезиране	3 месеца
2.3.	Подвижно протезиране	6 месеца
2.4.	Протетично лечение на абразията травмата от оклузия	5 месеца
2.5.	Протезиране в детска възраст	1 месец
2.6.	Лицево-челюстно протезиране	2 месеца
2.7.	Зъбопротезна имплантология	3 месеца

4.3. ТЕМИ ЗА КОЛОКВИУМИ

1. Анатомио-физиологични особености на дъвкателния апарат.
2. Методи на изследване в протетичната дентална медицина.
3. Клиника и лабораторни технологии на неснемаемото протезиране
4. Клиника и лабораторни технологии на снемаемото протезиране
5. Протетично лечение на травма от зъбна оклузия и артикулация
6. Протетично лечение на оклузалното зъбно изтриване
7. Оклузодонтия и гнатология

Колоквиумите се полагат във Факултет по дентална медицина пред комисия, определена със заповед на Декана, като времето между отделните колоквиуми е относително равномерно разпределено в рамките на 3-годишна специализация.

Резултатите от всеки колоквиум се нанасят в книжката на специализанта и се подписват от всички членове на комисията, провела колоквиума. Подпечатват се с печата на Катедрата по протетична дентална медицина.

Темите на колоквиумите се разработват и представят на 2-3 дневни теоретични курсове, провеждани ежегодно във Факултета по дентална медицина. Всеки специализант задължително трябва да е преминал в курсовете 3-та, 4-та, 5-та, 6-та и 7-ма теми, удостоверени чрез сертификат. В случай, че два от системните курсове са пропуснати, те могат да бъдат компенсирани чрез участие в Национален конгрес или симпозиум по същата тематика, удостоверено с документ за участие.

5. ОБЕМ НА ПРАКТИЧЕСКАТА РАБОТА

В процеса на 3-годишната си специализация, всеки специализант трябва да извърши и документира протетичното лечение на следните клинични случаи:

1. Щифтово изграждане с лети метални, керамични или металокерамични щифтови пълчета- 6 броя, на един или повече пациенти.

2. Протетично лечение на деструкция на зъбната коронка с цели, едноотливни коронки – 15 броя, от които 10 с цялостна метало-керамична инкрустация, 3 изцяло керамични коронки и 2 керамични фасети.

3. Протетично лечение на частичното обеззъбяване с мостови протези – 10 броя, от които 2 с ъглова /фронтно-сагитална/ и 1 с дъгова стабилизация.

4. Протетично лечение на частичното обеззъбяване с частични протези – 10 броя, от които 3 моделно-лети скелетирани протези, с куки по Ней -3 броя; със специални средства за задържане и стабилизация - с телескоп коронки – 1 бр., с механични стави – 2 бр. и назъбни протези със сферична става – 1 бр.

5. Протетично лечение на цялостно обеззъбяване с цели протези-3 комплекта, изработени с помощта на лицева дъга и артикулатор с индивидуални стойности.

В процеса на практическото си обучение във Факултета по дентална медицина /2 или 4 месеца годишно/, всеки специализант трябва да подготви, протезира, документира и представи лекуваните пациенти.

Документирането се извършва чрез попълване на лист “История на заболяването”, рентгенографии, гипсови модели и фото-снимки преди, след лечението и отделно на протезните конструкции. Документираните случаи се представят периодично по време на полагане на колоквиумите пред комисията.

На държавния изпит кандидатът за специалност по протетична дентална медицина задължително представя документираните следните случаи, заверени от ръководителя на специализацията:

1. Щифтово изграждане – общо 3 случая, по един от всеки вид.
2. Деструкция на зъбната коронка, лечение с:
 - а/ фасетка – 1 случай;
 - б/ изцяло керамична коронка – 1 случай;
 - в/ металокерамична коронка – 1 случай;
3. Мостови протези:
 - а/ с фронтална стабилизация – 1 случай
 - б/ със сагитална стабилизация – 1 случай
 - в/ с ъглова стабилизация – 1 случай
 - г/ с дъгова стабилизация – 1 случай
4. Частични протези:
 - а/ с куки по Ней – 2 случая, в които да има куки 1; 4 и 5
 - б/ с телескоп-коронки – 1 случай
 - в/ с механични стави – 1 случай
 - г/ назъбна протеза със сферична става – 1 случай
5. Цели протези – 2 случая с горна и долна цяла протеза.

ЗАБЕЛЕЖКА: мостовите протези с ъглова и дъгова стабилизация, частичните протези с телескоп-коронки, механични стави и назъбна ЧП и комплект цели протези да бъдат изработени с помощта на лицева дъга и артикулатор с индивидуални стойности.

Кандидатът за специалност „протетична дентална медицина”, който не представи документацията на всички посочени клинични случаи един месец преди насрочените дати няма да бъде допуснат до изпит.

Гореспоменатите изисквания влизат в сила за кандидатите, които ще се явяват на държавен изпит за специалност на декемврийската сесия на 2007 г. и изпитните сесии в следващите години.

VI. ЛИТЕРАТУРА

A. ОСНОВНА

- 1.Атанасова,Е. и кол. Комплексно лечение на заболяванията на пародонта
София, Мед. и физк., 1988
- 2.Куликов, Ив. И кол. Ръководство за практически упражнения по клиника на ортопедичната стоматология. Мед. и физк., С., 1984
- 3.Ликов,Ч., И.Куликов. Частични протези. Мед. и физк., С., 1988
- 4.Пеев, Т., А.Филчев. Клиника на протетичната дентална медицина, Жиемкей, С, 2008.
- 5.Филчев,А.,Ралев,Р. Пропедевтика на протетичната стоматология. София,С.,
2007.
- 6.Годоров,Ив., Материалознание. Мед. и физк., С., 1985
- 7.Кисов,Хр., Ив.Анастасов. Ръководство по материалознание. Мед. и физк.,
С., 1995

Б. СПОМАГАТЕЛНА

1. Балабанов, М. Моделно лята кламерна протеза. Мед. и физк., С., 1970
2. Балчева, Е. Обезболяване в стоматологията
3. Боянов,Б., Ю.Курляндский. Протезиране на беззъби челюсти.
4. Методи за мостово протезиране. Под редакцията на К.Георгиева,МА,1973
5. Попов,Н. и кол. Имплантати и зъбни протези. Мед. и физк., С., 1985
6. Попов,Н. и кол. Рационални методи и конструкции в неподвижното

- Протезиране. Мед. и физк., 1983.С.
7. Попов,Н. Клинични грешки и усложнения в зъбопротезирането. Мед. и Физк., С., 1988
 8. Маркскорс,Р. Частични протези на моделно лята основа. Мед. и физк., С., 1990
 9. Попов,Н. Практически подходи при протетичното лечение на дъвкателния апарат. Изд. “Знание” ООД, 1995
 - 10.Шилинбърг,Х. и кол. Основи на неснемаемите зъбни протези. Под ред. проф. Т.Пеев. Изд. “Шаров”, 2001 г
 - 11.Брудвик,Дж. Частични снемаеми протези. Под. ред. На проф. Т. Пеев. Изд. “Шаров”, 2001 г.
 - 12.МакЕнти,М. Цели протези. Клиничен подход. Под ред. На проф. Т. Пеев изд. “Шаров”, 2001 г.
 - 13.Достъпната специализирана литература на Английски, немски и френски език.